

(Политика, 30.10.2009)

Један од кључних француских политичара у последњих тридесет година, бивши министар одбране и унутрашњих послова Жан-Пјер Шевенман дошао је у Београд на позив Фонда „Слободан Јовановић” како би одржао предавање на тему глобализације, Европске уније и места нације у савременом свету. У разговору са новинарима председник Републиканског и грађанског покрета, сенатор и усамљени глас у француској политици против признавања косовске независности, поменуо је још један разлог посете Србији.

„Дошао сам из симпатија према српском народу. Много Француза зна за јунаштво Срба”, каже Шевенман, који је ових дана у Сенату предложио да први председник Европске уније уместо предложеног Тонија Блера буде италијански писац Умберто Еко, или „ако треба изабрати неког познатог Француза, онда нека буде Зинедин Зидан”.

Били сте противник Европског устава. Шта мислите о Лисабонском споразуму и о томе што већини грађана ЕУ није допуштено да се о њему изјасне?

Французи су масовно одбацили Европски устав, са преко 55 одсто гласова, а Холанђани са чак 60 одсто. У историји, међутим, нисмо имали овакав преседан да се крши право сувереног народа и да је то учињено одлуком парламента. Председник Саркози је рекао да ће у парламенту бити усвојен „мини-споразум”, али је у усвојени Лисабонски споразум унета суштина пропалог устава. Пре неколико дана сам у Сенату рекао да Лисабонски споразум има једну велику урођену ману – увек ће моћи да буде критикован због недостатка легитимитета. Споразум ће вероватно ступити на снагу, али европске институције су веома далеко од демократије. Треба знати да је Уставни суд Немачке у Карлсруеу у свом ставу о Лисабонском споразуму од 30. јуна ове године нагласио да легитимитет имају државе и народи, јер не постоји некакав европски народ. Постоје одређене одредбе у Лисабонском споразуму које проширују овлашћења за гласање путем квалификоване већине, а које је немачки Уставни суд одбацио. Само због потпуног мрака који је наметнут јавности, грађани не знају за одлуку овог суда.

Поборници Лисабонског споразума тврде да ће његовим ступањем на снагу национални парламенти добити битнију улогу.

О томе ће коначну пресуду давати Суд правде, а треба знати да ЕУ функционише на основу три институције које немају потврду на изборима – Европске комисије, Централне банке, која не прихвата ниједну одлуку демократски изабраних националних влада ни Савета ЕУ, и Суда правде састављеног од судија који су номиновани, не изабрани. То је једно фантастично технократско устројство засновано на идеји да вољу народа треба скрајнути. Можемо рећи да ће Лисабонски споразум у неку руку ојачати улогу Савета ЕУ и да уноси расподелу гласова на основу демографске снаге држава. Веће земље ће имати много више утицаја него мала, па ће Немачка имати 200 пута већи утицај од Малте. Идемо ка Европи у којој ће велике државе имати огромну улогу, али пошто оне конкуришу једна другој, остаће места и за мале државе.

Какво место видите за Србију у таквој Европи?

Мислим да ће Србија играти кључну улогу на Балкану, јер су Срби велики народ. Искрено, мени је жао нестанка Југославије, али сам и реалиста и схватам да овде данас постоје две важне државе – Србија и Хрватска. У потпуности могу да разумем инсистирање Србије да њено приступање ЕУ не треба да значи и њено распарчавање. То је сасвим природно и свака би друга држава поступила исто. Важно је да се од Европске уније не прави лажна слика нечега што споља личи на тигра, а заправо је тигар од папира.

Да ли Србија може да буде војно неутрална?

Био сам против бомбардовања Србије и имам разумевање за то што ваша земља не жури ка НАТО-у. Сваки народ има своје достојанство. Може се бити чланица ЕУ, а да не будете члан НАТО-а, што показују и примери Аустрије, Ирске, Кипра, Малте... Неутралност Србије је сасвим прихватљива, и то са тачке гледишта европске безбедности.

Која је улога НАТО-а после хладног рата?

Договор на крају хладног рата, а ја сам тада био министар одбране и учествовао сам у преговорима, био је да НАТО не поставља своје базе на истоку. Уједињена Немачка би била чланица НАТО-а, али би војне снаге остале на западу земље. Сада су земље које су биле чланице Варшавског пакта ушле у НАТО, а у Румунији је направљена америчка база. Постављање војних инсталација је кршење духа договора „четири плус два” и резултат је Бушове политике. Мислим да је политика Обамина администрације другачија. Американци су одустали од ракетног штита, бар онаквог какав је у почетку планиран, а улазак Украјине и Грузије није више на дневном реду. Не смемо да створимо нову зону сукоба у Европи, а ја много више верујем у сарадњу Европе и Русије.

У чему је ту онда улога НАТО-а?

Американци хоће да поделе терет, да ми шаљемо своје војнике у ратове као што је авганистански да бисмо подржали њихове напоре. Европске владе су прилично скептичне према томе, па има веома мало дељења терета и још мање дељења одговорности.

Дакле, НАТО само штити америчке интересе?

Па, то је организација коју води амерички генерал. Сада је ту и један француски генерал, али он се бави размишљањима о будућности. Кад смо код тога, у будућности ће Американце много више од Европе интересовати Блиски исток и нарочито Кина. Мислим да Европа убудуће у одбрани мора да се ослони на своје снаге.

(Разговарао: **Владимир Радомировић**)